

HE 213/2020 vp**Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi****työtapaturma- ja ammattitautilain, eräiden työeläkelakien ja****Kansaneläkelaitoksesta annetun lain muuttamisesta**

Olette pyytänyt meiltä kirjallista asiantuntijalausuntoa vakuutuslääkäreitä koskevasta hallituksen esityksestä. Kiitämme lausuntopyynnöstä ja toteamme näkemyksenämme seuraavaa:

- Läpinäkyvyyden ja luottamuksen vahvistaminen työeläkevakuuttajien ratkaisujen oikeellisuuteen on tärkeää.
- Asiantuntijalääkärin osallistuminen ei ole aina tarpeen selvissä, samanlaisena toistuvissa myöntävissä ratkaisuissa. Tällainen muutos olisi tarpeellinen myös työeläkelainsäädäntöön.
- Riittävä siirtymäaika on tarpeen tietojärjestelmien muutostöitä varten.

Etuuspäätösten laadun ja päätösten perusteluiden parantaminen

Pidämme kannatettavana ehdotusta siitä, että lakiin lisättäisiin aiempaa yksityiskohtaisemmat säännökset asiantuntijalääkäreiden kannanottojen laatimisesta selkeästi ja ymmärrettävästi, jotta niitä voitaisiin paremmin hyödyntää lääketieteellisiin seikkoihin perustuvan päätöksen perusteluna eri etuuslakien edellyttämällä tavalla.

Ehdotus vahvistaisi työeläkevakuuttajien vakiintunutta käytäntöä työkyvyttömyys- ja kuntoutusasioiden sekä lääketieteellisiä kysymyksiä sisältävien asioiden käsittelyssä. Lisäksi ehdotetut muutokset vahvistavat sosiaalivakuutusjärjestelmän läpinäkyvyyttä ja osaltaan voivat lisätä luottamusta päätösten oikeellisuuteen.

Lakiehdotuksen mukaan asiantuntijalääkärin on merkittävä perusteltu arvionsa ja johtopäätöksensä potilasasiakirjoissa olevista keskeisistä löydöksistä ja havainnoista. Uusista pykälämuotoiluista kävisi siis jatkossa paremmin ilmi hoitavan lääkärin ja asiantuntijalääkärin roolit korvaus- ja etuusprosesseissa: hoitava lääkäri kirjaa potilasasiakirjoihin löydökset ja havainnot ja asiantuntijalääkäri tekee korvausta tai etuutta koskevat johtopäätökset. Asiantuntijalääkärin kannanotossa on kysymys lääketieteellisten selvitysten perusteella todettujen sairauksien yhteisvaikutuksesta henkilön työ- ja toimintakykyyn. Kyse on aina kokonaisharkinnasta.

Esitetty pykälämuotoilu antaa oikeamman kuvan hoitavan lääkärin ja asiantuntijalääkärin roolien ja tehtävien keskinäisestä erosta.

Asiantuntijalääkärin osallistuminen asian ratkaisuun

Hallituksen esitysluonnoksessa ehdotetaan lisättäväksi työtapaturma- ja ammattitautilain 121 §:ään kohta, joka mahdollistaa vakuutuslaitokselle harkintavallan käyttämisen asiantuntijalääkärin osallistumiselle etuus- tai korvausasian ratkaisemiseen. Asiantuntijalääkärin arviointi olisi ilmeisen tarpeetonta, kun kysymys olisi etuudesta, joka myönnetään täysin etuudenhakijan hakemuksen mukaan.

Vastaava säännös tulisi lisätä myös työeläkelakeihin. Säännöksen lisääminen mahdollistaisi yksittäisten selvien esim. etuuden jatkamista koskevien ratkaisujen tekemisen ilman asiantuntijalääkärin kannanottoa. Esimerkiksi tilanteet, joissa työeläkelakien mukaiselle kuntoutustuelle haetaan jatkoa, eivät käytännössä aina edellytä uutta asiantuntijalääkärin arviota, jos määräaikaisen etuuden jatkamista koskeva ratkaisu vastaa hakemusta ja jatkoratkaisujen linja on vakiintunut. Asiantuntijalääkärin arvio saattaa olla tarpeeton esimerkiksi silloin, kun kuntoutustuen päättyminen lähitulevaisuudessa on jo nähtävissä (esim. työhönpaluuosuunnitelma onnistuneen operaation jälkeen) tai kun tilanteen jatkuminen muutaman kuukauden ajaksi muuttumattomana on ilmiselvää (esim. leikkausoperaation odottaminen).

Koska tehtävät ratkaisut olisivat eläkkeenhakijalle myönteisiä, ratkaisun tekeminen ilman asiantuntijalääkärin arviota ei vaarantaisi eläkkeenhakijan oikeusturvaa. Säännöksen lisääminen työeläkelakeihin osaltaan mahdollistaisi myös työeläkevakuuttajien prosessien tehostamisen sekä resurssien kohdentamisen entistä tehokkaammin.

Siirtymäaika

Lakimuutoksilla on vaikutusta tietojärjestelmiin ja ne vaativat muutostöitä. Jotta lainsäädännön edellyttämät muutokset pystytään toteuttamaan, on soveltamiselle asetettava riittävä siirtymäaika, joka on kuusi kuukautta lain voimaantulosta. Tästä ei aiheudu etuudensaajille oikeusturvan heikentymistä, koska kannanottojen vahvistaminen on lähinnä selkiyttävä muutos nykytilaan.

Työeläkevakuuttajat TELA ry

Outi Aalto
johtava lakiasiantuntija